

СКУПШТИНА ДРУШТВА ИСТОРИЧАРА ЦРНЕ ГОРЕ

У Титограду је 27. априла 1968. године одржана редовна Скупштина Друштва историчара Црне Горе. Послије уводне ријечи Радоја Пајовића, предсједника Друштва, и избора радних тијела, Скупштина је отпочела рад.

Др. Ђоко Пејовић прочитао је реферат *Поводом 40-годишњице часописа „Записи“*. Излазећи од 1927. до 1933. као књижевно-историјски и, обновљен, од почетка 1935. као историјски часопис, „Записи“ су, истакао је референт, у раздобљу до почетка другог свјетског рата под уредништвом Душана Вуксана и одговорним уредништвом Риста Драгићевића, у првом реду њиховом заслугом извршили врло значајан рад на изучавању и објављивању свједочанстава црногорске прошлости, нарочито XIX и XX вијека. „Историјски записи“ су од 1948. наставили активност „Записа“ и развијали је под новим и много повољнијим условима. Темљећи истраживачки рад на много широј и богатијој документацији и окупљајући знатно већи број сарадника, „Историјски записи“ се баве обрадом значајних догађаја и токова политичког, привредног и културног развоја Црне Горе, као и проблемима народноослободилачког рата и народне револуције у Црној Гори.

Радоје Пајовић у реферату *Политичке прилике у Црној Гори уочи и за вријеме битке на Неретви* приказао је стање у коме су се налазила партијска руководства и герилске групе на терену после одступања главних партизанских снага за Босну, затим војну снагу и распоред оружаних формација окупатора, четника и сепаратиста. Четнички подухват из Црне Горе називан „Поход на Босну“ 1943. године, као и читав план Драже Михаиловића да се појас Лика — Далмација — Херцеговина са ослонцем на Црну Гору очисти од партизанских снага за евентуално искрцавање савезника на Јадранску обалу, као што је познато, у потпуности је пропао. Референт је на темељу познате и врло значајне новосоткривене праће, највећим дијелом окупаторског и четничког поријекла, илустративно приказао како се четнички покрет својим радом компромитовао у масама, затим да су сепаратисти вршили опозицију и опструкцију четничкој мобилизацији и, нарочито, како је дјеловање народноослободилачких снага на терену битно допринијело што је четнички поход на Бо-

сну, односно на Неретву, већ прије него је кренуо великим дијелом изгубио битку, да би на Неретви војнички био сасвим разбијен.

Значајну пажњу Скупштина је посветила проблемима наставе историје у основним школама. Из ове тематике реферате су поднијели: Коста Поповић, Стање и проблеми наставе у основним школама, Бранко Милићевић, Наставни програм и коришћење уџбеника у основним школама, и Видац Рајовић, Кадровски проблеми у основним школама. Развила се врло жива дискусија о разноврсним стално актуелним питањима наставе — третирањем у рефератима и иначе. Између осталог констатовано је да уџбеници историје по научно стручним и педагошким нивоима махом не одговарају захтјевима савремене наставе. Поводом раширеног и овдје истакнутог мишљења, да би предмет познавања друштва требало уклонити из правива за основне школе, јер се та материја имплицитно углавном уклапа у предмет саме историје, Вукашин Радоњић је био на гледишту да тај предмет треба још да остане, па да даља пракса о томе донесе рјешење. Томислав Жулић је примјетио да нема могућности да Педагошка академија даје добре наставнике историје кад они морају бити и географи. Милан Ивановић је подвукао превасходну вриједност и улогу личности наставника у наставном процесу, а затим се залагао за интегрални програм историје за читаву Југославију, с тим што би свака Република могла уносити одређене допуне од посебног интереса за своје подручје. Ђуро Батрићевић је говорио о неадекватно ријешеном материјалном положају просвјетних радника, као једном од основних разлога и претпоставки за такође неадекватно мјесто и углед наставничког staleжа у нашем друштву. Петар И. Ракчевић је примјетио да наставници и педагошка служба у посљедње вријеме мање сарађују међусобно, мало је повезивања и координације рада, та служба је још остала на нивоу инструкирања, па је потребна боља сарадња унутар општина, између општина, као и са другим републикама. Зоран Лакић је говорио о новом општејугословенском часопису „Настава историје“, покренутом у Загребу 1964; истичући да је он заиста окренут питањима наставе историје, препоручио је да наставници историје у Црној Гори тај часопис редовно прате и сарађују у њему.

Извјештај о раду Друштва историчара Црне Горе за протекли, готово двоипогодишњи период од посљедње Скупштине поднио је секретар друштва Славко Станишић. Активност Друштва у том времену била је усмјерена на унапређивање наставе историје, ширење резултата научноистраживачког рада, популарисање значајних догађаја из историје наших народа и нашег и међународног радничког покрета, стручно усавршавање чланова Друштва и слична питања. Станишић је исцрпно изложио иницијативе и организациони рад Извршног одбора Друштва на припремању и судјеловању чланова и група Друштва на многим скуповима историчара у земљи и иностранству. Поменућемо само

најважнија учешћа и акције. На Конгресу историчара Југославије у Сарајеву новембра 1965. године 5 чланова Друштва судјеловало је научним рефератима из новије историје и народнослободилачког рата у Црној Гори. Посебну пажњу посветио је Извршни одбор прослави и обиљежавању 25-годишњице устанка црногорског народа. Заједно с Историјским институтом, тим поводом је у Титограду крајем новембра 1966. организован научни скуп, на коме су чланови Друштва узели видног учешћа рефератима и дискусијом. Извршни одбор нарочито се ангажовао и поводом прославе педесетогодишњице Октобарске револуције. Радило се на прикупљању докумената о учесницима Октобра, прославама октобарске револуције у земљи, као и на прикупљању сјећања од преживјелих учесника те револуције. Чланови Друштва историчара Црне Горе ангажовали су се и у припремама симпозијума поводом педесетогодишњице октобарске револуције који је одржан у Котору крајем октобра 1967. године, а дали су и 4 саопштења на томе скупу. Чланови Друштва учествовали су и на другим састанцима, симпозијумима, семинарима историчара научног и стручно педагошког карактера у земљи и иностранству.

Извршни одбор Друштва историчара Црне Горе старао се и да се не запоставе питања из области наставе историје. Ради тога је у јуну 1966. године одржан проширени састанак групе за проучавање и праћење наставе, на коме су размотрени нови наставни план и програм историје за гимназије и тезе о проблемима наставе историје у средњим школама. Дате су и сугестије у погледу броја часова историје у гимназијама, истакнута је потреба да се уџбеници допуне сходно захтјевима наставе у Црној Гори и препоручено да се ради на стварању јединственог програма и уџбеника историје за читаву земљу.

Што се тиче рада у подружницама, Извршни одбор је у протеклом периоду настојао да га подстиче. Подружнице су редовно информисане о свим скуповима и савјетовањима које је организовао или у њима узимао учешћа Извршни одбор, подсјећане су на поједине јубелеје и значајне догађаје које на одређени начин треба обиљежити и указивао им на могућности и потребу бољег рада. — На жалост, рад подружница се готово није покретао. Узорни изузетак, већ по традицији, представља подружница у Котору, која може да служи као примјер доброг и плодног рада. Ради тога је референт Станишић приказао облике рада и изложио активности которске подружнице у извјештајном периоду.

Др Димо Вујовић, дискутујући о раду подружница, нагласио је да рад Друштва историчара у Црној Гори не задовољава изузев у Котору. У послератном периоду рад Друштва је био богатији и разноврснији. Мало се прати развој историографије, недовољно се читају чак и „Историјски записи“, примијетио је Вујовић.

Радоје Пајовић је апеловао да се оживи и побољша рад Друштва у цјелини, прије свега преко подружница, јер Извршни одбор ту не може много помоћи.

На крају, Скупштина је дала разрјешницу старој управи, а на предлог Кандидационе комисије изабрала је нови Извршни одбор, у саставу: Зоран Лакић, председник, Војо Вулековић, потпредседник, Новак Ражнатовић, секретар, Бранко Бабић, Радоје Пајовић, Луцај Љуца, Михаило Пешут, Гојко Вукмановић, Јован Ђонович — чланови.

У надзорни одбор изабрани су: Драгомир Мијатовић, Радоман Јовановић и Бранко Милићевић.

Закључујући рад, Скупштина је на предлог Радоја Пајовића једногласно подржала предлог Извршног одбора Савеза друштава историчара Југославије да се за председника Савеза друштава изабере Методије Соколовски, професор Универзитета у Скопљу.

Н. Р.